

سطح بالا (HIGH-TECH) برای ایرانیان اعمال شد و مسائلی از قبیل منع فروش کالا، منع فروش فناوری و اعمال سخت‌گیرانه‌ترین تحریم‌ها برای کشور و در صدر آن برای سازمان، از این جهت حرکت خودباوری و جهش علمی و فناورانه به‌ویژه در سال‌های اخیر به ظهور و رشد شرکت‌های دانش‌بنیان انجامید که به معنای واقعی کلمه تابلو یا ویترین فرآیند تبدیل علم به ثروت و تبدیل دانش به فناوری و صنعت هستند.

البته این پدیده در برخی دستگاه‌ها و نهادها زودتر و در برخی دیگر دیرتر پا گرفت. با همت والای معاونت علمی و فناوری در سال‌هایی که گذشت از صحنه و عرصه‌ای که شامل یک تابلو و دفتری در دانشگاه‌ها با عنوان ارتباط دانشگاه با صنعت بود، پا را فراتر نهاد و به پارک‌های فناوری، مراکز توسعه فناوری و شرکت‌های دانش‌بنیان تبدیل شد. وقتی این مسیر گشوده شد، موجب کاهش آن فشارها، موانع و محدودیت‌هایی که ایجاد شده بود، گردید و با اعتماد به محققین خودمان و اعتقاد به صنعت و دانشگاه‌های داخل کشور این حرکت رونق گرفت و شرکت‌های دانش‌بنیان رشد کردند.

اما در صنایع هسته‌ای به دلیل ماهیتی که دارد و تصویر امنیتی و مخوفی که از آن ساخته بودند، با تصور بر این که اهداف صلح‌آمیز ندارد، نزدیکی به آن میسر نبود. ما در این دوره برای حرکت دادن کاروان دانش‌بنیان در سازمان انرژی اتمی - که خودش درواقع نمادی عینی از دانش‌بنیان است - سیاست درهای باز و نوآوری باز را در پیش گرفتیم. این سیاست در تقابل با سیاستی بود که می‌خواست صنعت هسته‌ای را سیاسی، امنیتی و غیرشفاف جلوه دهد. اما با چنین رویه‌ای توانستیم ورود، تعامل و زایش شرکت‌های دانش‌بنیان پیرامون موضوعات فناورانه هسته‌ای را کلید بزنیم و آن را گسترش دهیم. گرچه به دلیل ماهیت، سرعت بالایی نداشته اما ریل‌گذاری درستی صورت گرفته است و با اقدامات انجام شده از فرآیند جهاد تبیین توانستیم فناوری هسته‌ای را برای مردم بیان کنیم و خروجی و نتایجی را که می‌تواند در زندگی مردم اثربخشی داشته باشد و مردم حس ملموس‌تری نسبت به فناوری هسته‌ای داشته باشند، بیان کنیم.

این موضوع از اولویت‌های اقدامات اجرایی ما بود که

در دستور کار قرار گرفت که مبنای آن هم سند راهبردی ۲۰ ساله سازمان است که ۲۰ فروردین سال ۱۴۰۱ توسط رئیس‌جمهور محترم رونمایی شد. به واقع هم سند جامعی است که می‌تواند برنامه محوری سازمان را اعم از تحقیقات نتیجه‌گرا و خدماتی که مسأله محور است و به نیازهای کشور پاسخ می‌دهد برنامه‌ریزی و عمل کند و در مسیر توسعه قرار دهد.

به این ترتیب، این بستر آماده و سیاست‌ها تدوین و اجرایی شد و هم‌اکنون شاهد هستیم که با تعاملات صورت گرفته، شرکت‌های دانش‌بنیان که در پرتو فعالیت‌های سازمان در رشته‌های گوناگون فعالیت می‌کردند می‌توانند به عنوان شبکه همکار فعالیت‌های خود را به مدد این سیاست گسترش بدهند.

البته نکته مهمی که وجود دارد، این که دانش‌بنیان‌ها ظرفیت ریسک ندارند. بنابراین تا جایی که مرز شکستن ریسک هست، از آنها پشتیبانی می‌کنیم. برای نمونه یک شرکت دانش‌بنیان با سازمان در بخش لیزر تولید مشترکی در خصوص لیزر پورت انجام داد که برای آن آزمایشگاه‌های لیزر خود را مجهز کردیم و -از آنجا که تجهیزات آزمایشگاه گران قیمت است - این امکان را فراهم کردیم که فعالیت‌های دانش‌مدارانه خود را در آزمایشگاه‌های لیزر سازمان انجام بدهند تا زمانی که محصول خود را به ثمر رسانند، از طریق مرکز رسا فاز اول دانش‌بنیانی خود را طی کرده و به شکل مستقل فعالیت کنند. به هر ترتیب این بستر ایجاد شده و برنامه‌ای است که دامنه بزرگی از فعالیت‌ها و تعامل با دانش‌بنیان‌ها در شرکت‌های تابعه و وابسته به سازمان را شامل می‌شود.

[۴] بسیار عالی! اما به زعم شرکت‌های دانش‌بنیان؛

مقاومت‌ها و موانعی هنوز در بدنه سازمان برای ورود و فعالیت‌های تجاری این شرکت‌ها وجود دارد که حتی بعضی موارد صرفاً با همراهی ریاست سازمان رفع شده که این موضوع بخصوص برای مجموعه‌هایی که از دل صنعت شکل گرفته‌اند، پررنگ‌تر است. برای عبور از این موانع چه راهکاری می‌توان به کار بست؟

البته برای مواردی که شما اشاره کردید، شاید نتوان به صورت کلی اعلام نظر کرد و مصداقی است. یک نوع تلقی وجود دارد که گروهی که در پژوهشکده‌ها کار کرده و

طرحی را به مرحله تولید رسانند، ادعا می‌کنند که صاحب طرح هستند و این اختیار را دارند که آن را تجاری‌سازی کنند. درحالی‌که این طور نیست. زیرا این افراد برخوردار از حقوق و مزایای سازمان انرژی اتمی بودند و از محل این سازمان رتبه علمی‌شان ارتقا پیدا کرده است. ضمن آن‌که تمام مراحل تولید طرح آنان با هزینه سازمان است. لذا برای تجاری‌سازی نباید با چنین نظر و خواسته‌ای مانع ایجاد کنند و در پیشرفت پروژه چالش به وجود آورند. این تلقی و برداشت قطعاً اشتباه است. چنانچه محقق بیرون از سازمان و با امکانات شخصی خود تحقیقاتی را به نتیجه برساند، می‌تواند ادعای مالکیت داشته باشد. اما در درون سازمان و با دریافت امکانات و بهره‌مندی از حقوق و مزایای سازمان همراه با ارتقای جایگاه علمی نمی‌توان ادعای مالکیت داشت! زیرا محصول با سرمایه‌گذاری سازمان شکل گرفته است. بنابراین این افراد باید بدانند که با کدام مانع مواجه هستند.

نکته دیگر برای شرکت‌های دانش‌بنیانی که با مشکل مواجه هستند، وجود دارد. مثلاً میحث رادیوداروها در انحصار کسی نیست، اما امکانات تولید آن طبق قانون در اختیار سازمان است. حال با توجه به مسئولیت ذاتی و قانونی سازمان انرژی اتمی اگر کسی بخواهد وارد عرصه تولید رادیودارو شود، با توجه به این که این محصول مشمول بارانه و به نرخ دولتی است، محل فعالیت اقتصادی و درآمدزایی نیست. بنابراین عرصه‌ای است که ملاحظات خاص خود را دارد و این طور نیست که سازمان بخواهد انحصار ایجاد کند لازم به توضیح است که بسیاری از تولیدات سازمان نه تنها جنبه درآمدزایی ندارد، بلکه قیمت تمام شده تولید هم به دست نمی‌آید. اگر سازمان انرژی اتمی این کار را انجام ندهد، دیگری هم نمی‌تواند هزینه کند. اینجاست محلی پرهزینه است و جای پردرآمدی نیست. همچنین علاوه بر زحمت زیاد آن، تعهد بسیار سنگینی بر دوش سازمان است برای نیاز مردم و بیماران که باید در این بخش هزینه کند. پس این مقوله جای کسب و کار نیست بلکه جای وظیفه و تعهد بسیار سنگین انسانی، ملی و اخلاقی است که ما را موظف می‌کند رادیودارو تولید کرده و به دست مردم برسانیم.

مؤکداً موانع ورود به این عرصه خواست مدیران نیست بلکه از ماهیت، الزامات و شرایطی است که دارد. باین حال چنانچه موارد دیگری بوده، مطرح کنند تا پیگیری کنیم.

[۴] درحالی‌که این سال‌ها قوانین و مقررات کلی کشور

نبیل به خصوصی‌سازی داشته و شرایط برای بخش

خصوصی بسیار تسهیل‌کننده بوده، اما شرکت‌های

دانش‌بنیان بر این نظرند که برای همکاری با سازمان

همچنان مکلف به رعایت دستورالعمل‌ها و ابلاغیه‌های

قدیمی هستند. در این رابطه چه نظری دارید؟

قانون حمایت از دانش‌بنیان‌ها قانونی فراگیر و الزامی است و برای همه ارگان‌ها از جمله سازمان انرژی اتمی لازم‌الاجراست. همه این موارد هم مشمول آیین‌نامه مصوب دولت است و این‌که کسی این تلقی را داشته باشد که انرژی اتمی به قوانین و مقررات قدیمی استناد می‌کند، باید ببینیم مصداق چه بوده است تا رفع کنیم.

[۴] آیا نقش حمایت‌گری سازمان از بخش خصوصی و

شرکت‌های دانش‌بنیان را کافی می‌دانید؟

هنوز فعالیت بخش خصوصی و شرکت‌های دانش‌بنیان در این عرصه جان نگرفته و باید جانی بگیرد تا بتواند حرکت کند. این در حالی است که خود ما در بسیاری از رشته‌ها هنوز در ابتدای راه و در مرحله ریسک قرار داریم. یک‌سری از پروژه‌های سازمان ریسک سنگینی را به دنبال دارد و برای به ثمر رساندن آن نیازمند صرف هزینه، انرژی و صبر و حوصله بسیار هستیم.

برای حرکت دادن

کاروان

دانش‌بنیان در

سازمان انرژی

اتمی، سیاست

درهای باز و

نوآوری باز را در

پیش‌گرفتیم. این

سیاست در تقابل

با سیاستی بود

که می‌خواست

صنعت هسته‌ای

را سیاسی

امنیتی و

غیرشفاف

جلوه دهد

